

V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 2007-2008

13 juni 2008

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van de heer Frans Peeters, mevrouw Veerle Heeren en de heren Mark Demesmaeker,
Patrick Lachaert, Karlos Callens en Bart Martens –**

betreffende aandacht voor de bijenteelt binnen het Vlaamse beleid

VERSLAG

**namens de Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
uitgebracht door mevrouw Tinne Rombouts
aan de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed**

Samenstelling van de subcommissie:

Voorzitter: de heer Jos De Meyer.

Vaste leden:

de heren Stefaan Sintobin, Frans Wymeersch;
de heer Jos De Meyer, mevrouw Tinne Rombouts;
de heren Karlos Callens, Jul Van Aperen;
de heer Jacky Maes, mevrouw Els Robeyns.

Toegevoegde leden:

de heer Mark Demesmaeker;
de heer Jef Tavernier.

Zie:

1648 (2007-2008)

- Nr. 1: Voorstel van resolutie
- Nr. 2: Amendementen

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting	4
II. Bespreking	5
III. Indicatieve stemming	6
Tekst aangenomen door de subcommissie.....	7
Bijlagen	
1. Standpunt van de Boerenbond, sectorvakgroep fruit	9
2. Standpunt van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek	13
3. Standpunt van de Limburgse Imkerbond	17

Dames en Heren,

De Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid besprak op 3 en 10 juni 2008 het voorstel van resolutie van de heer Frans Peeters, mevrouw Veerle Heeren en de heren Mark Demesmaeker, Patrick Lachaert, Karlos Callens en Bart Martens betreffende aandacht voor de bijenteelt binnen het Vlaamse beleid. Tussen beide vergaderingen in werden de Boerenbond, de Koninklijke Vlaamse Imkersbond, het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) en het praktijkcentrum van de fruitsector PCFruit schriftelijk gevraagd naar hun standpunt ten opzichte van dit voorstel van resolutie. Het antwoord van de drie instanties die hebben gereageerd, is als bijlage toegevoegd aan dit verslag.

1. Toelichting

De heer *Frans Peeters* drukt inleidend zijn dank uit voor de bereidwilligheid waarmee andere Vlaamse volksvertegenwoordigers zijn voorstel van resolutie hebben ondertekend en wijst erop dat de bijensector al herhaaldelijk is besproken in het Vlaams Parlement¹. Dit voorstel van resolutie streeft enerzijds een economisch en een ecologisch doel na, en wil anderzijds het aantal imkers in Vlaanderen op niveau houden.

De honingbij is belangrijk voor de bestuiving van allerhande plantensoorten. Bestuiving betekent bevruchting en bijgevolg zaad- en vruchtvorming. De honingbij bezorgt land- en tuinbouw op die manier een belangrijke meerwaarde, en draagt bij aan de instandhouding van fauna en flora.

Al enkele jaren neemt bijenvolkensterfte toe. Begin 2008 berichtte de Universiteit Gent bijvoorbeeld over een hoog sterftecijfer. Bijenpopulaties worden reeds enkele decennia bedreigd door de varroamijt. De wijziging van het klimaat vormt een andere bedreiging.

Winterbijen moeten veel vroeger op het jaar stuifmeel en eiwitten binnenhalen. Daartegenover staat dat er minder stuifmeel ter beschikking is op het einde van het seizoen. De winterbijen, die zorgen voor het overleven van bijenpopulaties zijn verarmd aan het begin van de winter en gaan verzwakt de lente in. Verzwakte bijen zijn gevoeliger voor besmettingen door de varroamijt.

De geschetste bedreigingen vereisen dringend wetenschappelijk onderzoek. Imkers zijn evenwel hobbyisten. Van hun hobby kunnen ze niet leven, maar de productie van honing, koninginnenbrij en aanverwante producten zet hen er wel toe aan om voort te werken.

Hobbyisten zijn evenwel niet in staat wetenschappelijk onderzoek te betalen. Gezien het economische en het ecologische belang van bijenpopulaties dient de overheid die verantwoordelijkheid op zich te nemen via het Praktijkcentrum Bijenteelt. Het Praktijkcentrum Bijenteelt kan de imkers wetenschappelijk ondersteunen. Daarnaast heeft minister-president Kris Peeters in zijn antwoord op vragen om uitleg en actuele vragen steeds gewezen op de verantwoordelijkheid van de Vlaamse universiteiten.

Naast wetenschappelijk onderzoek zijn nog andere initiatieven nodig om de imkers aan te moedigen door te gaan met hun hobby. Zo vraagt het voorstel van resolutie de Vlaamse Regering ingrijpende sensibiliserende maatregelen te nemen om overheden en het grote publiek ertoe aan te zetten insectvriendelijke bomen en struiken aan te planten om het stuifmeeltekort te compenseren. Een informatiecampagne moet het waanidee dat bijen bedreigend zijn, de wereld uit helpen.

De spreker beaamt dat de vraag om de regelgeving met betrekking tot de particuliere verkoop van honing te milderen en de verkoop ervan te stimuleren, een federale bevoegdheid is. Het voorstel van resolutie vraagt de Vlaamse Regering de regelgeving met betrekking tot de bouw van bijenhallen en de stedenbouwkundige voorschriften voor de bouw ervan binnen de perken te houden. De spreker denkt in de eerste plaats aan woongebieden met landelijk karakter.

Het verzoek om de imkerij te verjongen kan worden ingewilligd door vaker de aandacht te vestigen op de imkerij en het belang ervan. Jongeren moeten zich aangesproken voelen om imker te worden. Regel-

¹ Vraag om uitleg van mevrouw Trees Merckx-Van Goey aan minister-president Yves Leterme over de malaise bij de Vlaamse imkerij (*Hand. VI. Parl. 2005-06, nr. C199*)
Vraag om uitleg van de heer Frans Peeters aan minister-president Kris Peeters over een aantal knelpunten in de bijensector (*Hand. VI. Parl. 2007-08, nr. C75*)
Actuele vraag van de heer Frans Peeters aan minister-president Kris Peeters over de alarmerende bijensterfte in Vlaanderen en de economische gevolgen ervan (*Hand. VI. Parl. 2007-08, nr. 27*)

geving en berichten over bedreigde bijenkolonies schrikken op dit ogenblik soms af.

2. Bespreking

De heer *Frans Peeters* leidt uit de antwoorden op de schriftelijke enquête een grote openheid af bij de bevroegde instanties. Dialoog moet tot een duurzame oplossing leiden. De imkersbond is tevreden met dit voorstel van resolutie. De Boerenbond benadrukt het belang van de bijensector en vraagt het praktijkcentrum van de fruitsector PCFruit te betrekken bij de uitvoering van dit voorstel van resolutie. De fruitsector geniet een enorme toegevoegde waarde dankzij de bijen. Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) benadrukt het belang van bijen, en wil eveneens betrokken worden. Het voorstel van resolutie vraagt na te gaan of bijenvolken in natuurgebieden gehouden kunnen worden. Zulks kan het evenwicht verstoren omdat honingbijen voedselconcurrenten dreigen te worden van gebiedseigen insecten zoals hommels en solitaire bijen. De spreker vraagt daarmee rekening te houden.

De heer *Karlos Callens* heeft dit voorstel van resolutie enthousiast ondertekend omdat hij al enige tijd aandacht vraagt voor de problemen waarmee de imkerij kampt (*Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 15/6-F*). Voorts feliciteert hij de Koninklijke Vlaamse Imkersbond voor de inzet waarmee ze de problemen aankaarten, voor zijn inspanningen om het brede publiek te informeren en sensibiliseren, en voor zijn actieve zoektocht naar minder agressieve rassen. Hij hoopt dat de Vlaamse Regering naar aanleiding van dit voorstel van resolutie stappen zet om deze uitdagingen aan te gaan.

Mevrouw *Tinne Rombouts* noemt de bezorgdheid over de imkerij terecht. De Vlaamse imkerij zal enkel overleven als er aandacht aan geschonken wordt. Dit voorstel van resolutie is een krachtig signaal dat hopelijk de Vlaamse Regering ertoe zal aanzetten snel de gevraagde stappen te zetten.

De spreekster dient een amendement (*Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 1648/2*) in waarin de Vlaamse Regering wordt gevraagd voldoende aandacht te schenken aan en middelen vrij te maken voor informatiecampagnes voor de imkers over onder meer de vordering van het praktijkonderzoek, verbeterde technieken, preventieve maatregelen of beleidsmaatregelen. Er dient immers niet alleen informatie verstrekt te wor-

den onder de brede bevolking, maar ook onder de imkers.

In het voorstel van resolutie wordt gesproken over de gewijzigde teeltomstandigheden en de gevolgen hiervan. Ook in de landbouw is dit probleem reeds jaren bekend en is het een systematische uitdaging om hierop in te spelen. Regelmatig is dit ook onderwerp van discussie in de Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid. Imkers werken vandaag vaak nog met oude technieken, meestal vanuit traditie. Misschien zitten er ook mogelijkheden in de aanpassing van deze technieken.

In het voorstel van resolutie wordt gevraagd naar wetenschappelijk onderzoek. Dat is een eerste goede stap. De ervaring, vanuit jarenlang onderzoek in landbouw, leert echter dat het niet altijd evident is om de expertise van het onderzoek bij de betrokkenen, in dit geval de imkers, te krijgen. Hier moet dus specifieke aandacht aan gegeven worden. Bekend zijn grootschalige informatiecampagnes, bijvoorbeeld in de landbouwsector.

Het onderzoek wordt toegewezen aan het praktijkcentrum voor de bijenteelt, wat evident lijkt gezien zijn expertise. Het zou dan ook interessant zijn dat hij dat als extra aandachtspunt meeneemt. Vandaar het voorstel om in het voorstel van resolutie hiervoor extra aandacht en middelen te vragen.

De heer *Jos De Meyer* dient een amendement (*Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 1648/2*) in waarin de Vlaamse Regering wordt gevraagd na te gaan in welke mate de Koninklijke Vlaamse Imkersbond, het INBO, de fruitsector en het praktijkcentrum van de fruitsector PCFruit betrokken kunnen worden bij de implementatie van dit voorstel van resolutie. Dit amendement gaat in op het verzoek van de Boerenbond en het INBO.

De heer *Frans Peeters* staat open voor elk amendement dat het voorstel van resolutie versterkt. Het amendement van de heer De Meyer gaat in op het verzoek tot dialoog van de sector. Het amendement roept op alle betrokken partijen met elkaar in contact te brengen.

Ten aanzien van mevrouw Rombouts zegt de heer Frans Peeters dat de Koninklijke Vlaamse Imkersbond een degelijk ledenblad publiceert. Hij wil enerzijds vermijden dat twee afzonderlijke informatiestromen ontstaan, en anderzijds vermoedt hij dat

het voor de overheid niet eenvoudig zal zijn om de gemiddelde imker te bereiken. Hij stelt voor middelen vrij te maken om de bestaande communicatie en informatiestroom te versterken. De overheid kan van de bestaande communicatie en informatiestroom gebruik maken om met de imkerverenigingen te communiceren over het wetenschappelijke onderzoek.

Mevrouw *Tinne Rombouts* antwoordt dat haar amendement vraagt naar middelen voor informatieverstrekking. Door de uitdrukkelijke vraag om samen te werken met de volledige sector vervat in het amendement van de heer De Meyer, zal deze informatie automatisch door de geëigende kanalen verstrekt worden.

3. Indicatieve stemming

De amendementen 1 en 2 worden unaniem met zes stemmen aangenomen.

Het geamendeerde voorstel van resolutie wordt unaniem door de zes aanwezige leden aangenomen.

De verslaggever,
Tinne ROMBOUTS

De voorzitter,
Jos DE MEYER

TEKST AANGENOMEN DOOR DE SUBCOMMISSIE

Het Vlaams Parlement,

– overwegende dat:

- 1° het aantal imkers en bijgevolg het aantal bijenvolken, mede door de bijensterfte, een dalende trend vertoont;
- 2° de imkerij, als deel van duurzame landbouw, slechts beperkt aan bod komt in het Vlaamse landbouw- en plattelandsbeleid;
- 3° het Praktijkcentrum Bijenteelt recent werd opgericht;
- 4° overheden en het grote publiek onvoldoende geïnformeerd zijn over aanplantingen met insectvriendelijke gewassen;
- 5° de imkers en imkerverenigingen behoefte hebben aan één centraal aanspreekpunt voor de bijenteelt;
- 6° verjonging van de sector als één van de beleidsprioriteiten vermeld wordt in de beleidsbrief Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid – Beleidsprioriteiten 2007-2008 (*Parl. St* VI. Parl. 2004-05, nr. 1410/1);

– vraagt de Vlaamse Regering:

- 1° de omvang van de imkerij in Vlaanderen te documenteren op het vlak van het aantal bijenvolken, de geografische spreiding, het economische en ecologische belang voor de land- en tuinbouwsector en voor de instandhouding van de biodiversiteit in de natuur;
- 2° het Praktijkcentrum Bijenteelt administratief en financieel te ondersteunen in zijn opdracht;
- 3° het landbouwkundig, economisch en ecologisch onderzoek naar de oorzaak van het verdwijnen van grote delen van bijenvolken en de residucontrole uit te breiden en permanent aan te houden;
- 4° ingrijpende sensibiliserende maatregelen te nemen om overheden en het grote publiek aan te zetten tot het aanplanten van insectvriendelijke bomen en struiken;

- 5° de regelgeving met betrekking tot de particuliere verkoop van honing te milderen en de verkoop ervan te stimuleren;
- 6° de regelgeving met betrekking tot de bouw van bijenhallen en de stedenbouwkundige voorschriften voor de bouw ervan binnen de perken te houden;
- 7° initiatieven te nemen om in deze sector van voornamelijk hobbyisten te komen tot verjonging en er daarbij over te waken dat de administratieve belasting minimaal blijft;
- 8° na te gaan in hoeverre bijenvolken kunnen worden gehouden in natuurgebieden en zonedig de vereiste maatregelen te nemen om in dat streven te slagen;
- 9° na te gaan in hoeverre de Koninklijke Vlaamse Imkersbond, het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), de fruitsector en het praktijkcentrum van de fruitsector (PCFruit) bij de implementatie van deze resolutie verder kunnen betrokken worden;
- 10° voldoende aandacht te schenken aan en middelen vrij te maken voor informatiecampagnes voor imkers over onder meer de vorderingen van het praktijkonderzoek, verbeterde technieken, preventieve maatregelen of beleidsmaatregelen.

BIJLAGE 1:

Standpunt van de Boerenbond, sectorvakgroep fruit

BOERENBOND

SECTORVAKGROEP FRUIT

DIESTSEVEST 40, 3000 LEUVEN
TEL. 016 28 61 01 + FAX 016 28 61 09

REACTIE OP VOORSTEL VAN RESOLUTIE

DATUM: 5 JUNI 2008

Geachte,

—
—

Bij het lezen van het voorstel van resolutie betreffende de aandacht voor de bijenteelt binnen het Vlaamse beleid kunnen we enkel vaststellen dat het goed is dat het beleid extra aandacht besteedt aan de bijenteelt. Dat zal op termijn een gunstig effect hebben op de land- en tuinbouw algemeen en de fruitsector in het bijzonder.

We stellen echter vast dat de fruitsector en met name PCFruit niet betrokken geweest is bij het aspect wetenschappelijk onderzoek naar bijen. Nochtans is bijenteelt heel belangrijk voor de fruitsector zoals in de resolutie wordt aangehaald. PCFruit beschikt ook over zeer bekwame onderzoekers met specialisten over bijen. Bovendien loopt er een IWT project met als titel “Subletale nevenwerkingen op bijen”. Hun expertise in de bijen kan dan ook niet over het hoofd gezien worden.

Vandaar de vraag dat u rekening houdt met de behoeften en noden van de sector door ook het praktijkcentrum van de fruitsector PCFruit hierbij te betrekken. Samenwerking met de fruitsector en met PCFruit kan positief zijn gezien de toegang die er is tot het ganse areaal van fruitteeltelers die voornamelijk gebruikers zijn van bijenpopulaties.

Met vriendelijke groeten

JEROEN ROTTIERS
SECRETARIS SECTORVAKGROEP FRUIT

BIJLAGE 2:

Standpunt van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

**Standpunt van het INBO ten opzichte van het voorstel van resolutie betreffende de aandacht voor de bijenteelt binnen het Vlaamse beleid
(onze referentie INBO.A.2008.105)**

Het INBO ondersteunt de uitbouw van een praktijkcentrum Bijenteelt zoals in de resolutie voorgesteld, en wenst enkele aanvullingen en aandachtspunten te formuleren inzake haar betrokkenheid bij de bijenteelt en het onderzoek ter zake.

Dat het INBO de bijenteelt ondersteunt in functie van duurzaam gebruik van biodiversiteit moge blijken uit het feit dat het INBO de bijenteelt in het verleden reeds materieel ondersteund heeft, meer bepaald door het ter beschikking stellen van de nodige infrastructuur (bijenhal en koelkamers) in het kader van een Europees gefinancierd project rond kwaliteitsbewaking van honing, met name in haar bosboomkwekerij te Grimminge.

Het INBO is zich zeer bewust van de bijdrage van honigbijen tot de zaadproductie in de zaadboomgaarden van bosbouwkundig teeltmateriaal dat afhankelijk is van insectenbestuiving, zoals boskers.

Het INBO heeft de laatste jaren ook sterk bijgedragen tot de aandacht voor nectarproducerende boom- en struiksoorten via haar programma rond autochtone boom- en struiksoorten, waarbij de aanplant van deze soorten bij bosuitbreiding, herbebossing en aanleg van kleine landschapselementen wordt gestimuleerd en door de aanleg van zaadgaarden en genenbanken van voor bijen belangrijke boom- en struiksoorten zoals ondermeer Sporkenhout, Linde, Europese Zwarte populier, diverse wilgensoorten,

Het INBO gaf ook advies rond de (ongewenste) bestrijding van klimop in bossen, een belangrijke stuifmeelbron voor bijen in het najaar, problematiek die in de resolutie wordt aangekaart. Cfr.. Vandekerckhove K. (1998) Moet men klimop in grote bomen weggappen ? Newsletter Belgische Dendrologie 98/2, p 9.

Het INBO wenst actief betrokken te worden bij de vraag "ten 8° Na te gaan in hoeverre bijenvolken kunnen worden gehouden in natuurgebieden en zo nodig de vereiste maatregelen te nemen om in dat streven te slagen. Immers binnen het natuurbehoud bestaat er gegronde ongerustheid over de invloed van massale aanwezigheid van honigbijen op de overlevingskansen van solitaire bijen. Onderzoek ter zake onderbouwt nog onvoldoende een evidence-based standpunt hieromtrent en het INBO is geïnteresseerd om trekker of partner te zijn in onderzoek naar de effecten van geïntroduceerde bijen via kasten en de natuurlijke, gebiedseigen invertebraten, zoals hommels, solitaire bijen en andere potentiële voedselconcurrenten van de honigbij.

Dr. Jurgen Tack
Administrateur-generaal



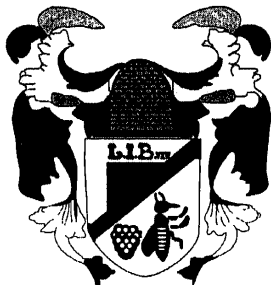
BIJLAGE 3:

Standpunt van de Limburgse Imkerbond

Limburgse Imkerbond

Vereniging zonder winstgevend doel

Deurne-Diest, 9 juni 2008



Aan Nico Lemaire
Commissiesecretaris
Vlaams Parlement

Geachte Heer,

Mijn oprechte dank voor Uw mail van 2 juni 2008 waar U ons de mogelijkheid biedt de houding van onze organisatie ten opzichte van het voorstel van resolutie betreffende aandacht voor de bijenteelt binnen het Vlaams beleid te verwoorden.

Met grote belangstelling heb ik kennis genomen van dit ontwerp van resolutie in verband met het belang dat moet gehecht worden aan de activiteiten van onze imkers. Ik heb ook de toelichting doorgenomen en kunnen vaststellen dat de indieners van het voorstel tot resolutie zich duidelijk bewust zijn van het feit dat de honingproductie slechts één facet is van de sector en dat de impact van onze activiteit op de biodiversiteit en de fruitteelt wordt onderkend.

In mijn hoedanigheid van ondervoorzitter van de Koninklijke Vlaamse Imkersbond vzw, Voorzitter van de Limburgse imkersbond vzw en bestuurder bij de Belgische Bijenteeltfederatie vzw wens ik uitdrukkelijk te bevestigen dat ik het zeer waardeer dat U oordeelt dat de rechtstreeks betrokkenen moeten worden gehoord bij de besluitvorming.

Ik kan u bevestigen als tolk van onze zeer talrijke leden (onze federatie is de grootste en meest representatieve in Vlaanderen) dat Uw memorie van toelichting en Uw ontwerp van resolutie, aan onze –naar ons gevoelen zeer rechtmatige verwachtingen- tegemoet komt.

Met oprechte dank.

Vriendelijke imkergroeten.

Frans Daems,